

Dalibor Dobiáš: Puchmajerovské almanachy.

Posudek školitele.

Předkládaná disertační práce Mgr. D. Dobiáše Puchmajerovské almanachy (Formování novočeského verše v nadnárodním kontextu) se zabývá danou problematikou s velkým přehledem a hlubokým porozuměním složitých otázek českého básnictví v počátcích národního obrození. Úvodní kapitola, věnovaná metodologickým východiskům, podává přehled českého meziválečného a poválečného versologického zkoumání, jeho kořeny, ze kterých nauka o verši vycházela a se kterými polemizovala, přičemž správně sleduje i mezinárodní vlivy. Toto neomezování jen na český kontext je charakteristické i pro další výklad, kde se probírají prozodické otázky doby obrození a diskuse o nich také na slovenském a polském materiálu. Dobiáš zkoumá např. proces adaptace polského třináctislabičnicku u puchmajerovců a vliv německých teoretických prací i německé poezie samé na české básnictví. Podnětně se přitom otvírají problémy, které bude třeba další prací ještě dořešit (vliv lužické srbštiny a jejího přízvuku na teorii Dobrovského, kap. III.2.2, také o využívání kvantity v sylabotónismu, které bezpochyby existovalo, by bylo třeba provést všestranný systematický výzkum, což je ovšem nad rámec a možnosti předkládané práce).

Kladem vlastního výkladu je dále to, že ukazuje vývoj v jednotlivých ročnících PA: u I. PA se Dobiáš zabývá nejen vlivem Dobrovského teorie, ale i vztahem tohoto okruhu autorů k předcházejícímu Thámovu pokusu, který – zdá se – není tak nezajímavý, jak se podle autora dosud v literární historii tvrdilo. Autor se dále zabývá i obdobnými almanachy německými a vlivem jejich poezie na českou tvorbu, ať už jde o přímé překlady nebo adaptace či nepřímý vliv daný oblibou těchto almanachů.

Složitá problematika prozodických sporů je vyložena přesvědčivě a přístupně; týká se to i takových komplikovaných problémů, jako je využívání kvantity v sylabotónismu, což bylo v obrozeneckých diskusích často probíráno.

Práce je značně rozsáhlá, seznam pramenů a literatury je úctyhodný. Mám jen připomínky k užívání některých termínů. Nepovažuji za vhodné mluvit o polymetrii (str. 269 i jinde), jestliže jde o pravidelné strofy tvořené z veršů různého metrického půdorysu či slabičného

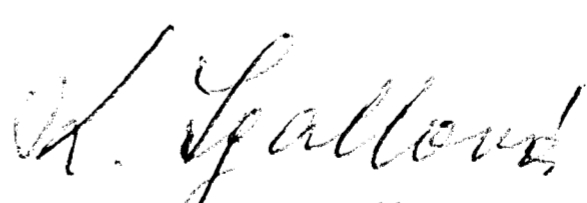
rozsahu; také „předrážkovost jambu“ (na str. 101, 343 i jinde) má zřejmě zkratkovitým způsobem označit verš, ve kterém se důsledně uplatňuje nepřízvučnost 1. slabiky verše, přitom ale navazuje spíše dojem, že jde o trochej s předrážkou (stejně zavádějící je mluvit o lichoslabičném počátku „stoupavých“ veršů na str. 111). Rým abba označujeme jako „obkročný“, ne „obkročmý“ (str. 264n.).

Tabulky jsou zpracovány přehledně a nezatěžují čtenáře zbytečně podrobnými údaji. Stálo by za úvahu důsledněji rozlišovat básně strofické a nestrofické, byť ty mohou být rýmovány obdobně jako tradiční strofy (týká se to např. tabulky na str. 177 a dál).

Zřejmě na vrub nedostatku času při dokončování práce a při její závěrečné redakci je třeba přičíst některé menší nedostatky, např. v číslování kapitol (na str. 102 má být III.2.1.5 a na str. 158 III.4.3.1.1). I v označení strofického schématu básní je několik chyb; chybné je schéma u básní Blbý Dámon a Přemýšlování (str. 177; má tam být 8a7a8b7b a 8a7b6a7b) a Truchlivý zahradník (str. 190; zde charakteristika rozměru a strofy platí jen pro první strofu, dále je 7a6b7c7c6b). Na str. 245 a 325 jde vysloveně o tiskařského šotka, protože na str. 261, 263 a 327 je schéma básní Elegie dle Helty a Živobyť v kraji uvedeno správně. Malé tiskové chyby jsou na str. 248 (Óda Šebastianu Hněvkovskému) a na str. 251 v rýmovém schématu Jungmannova sonetu; na str. 331 se chybně mluví o básni Ladino přenocování, jde o báseň Blaženost se schématem 8a7b7b8a8c4c.

Předkládaná práce splňuje ve vrchovaté míře podmínky na doktorskou disertační práci kladené a moje připomínky se týkají jen nepodstatných detailů (mohou mít svůj význam při redigování práce pro publikační účely). Jako školitelka tedy doporučuji práci k obhajobě.

V Praze 27. 5. 2009.


PhDr. Květuše Sgallová, CSc